

Sygn. akt III AUa 1113/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Marcjanna Górską SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2013 r. w Lublinie

sprawy M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 22 października 2012 r. sygn. akt VII U 896/12

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania.

III AUa 1113/12

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 17 sierpnia 2011 roku odmówił M. M. prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ponieważ wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił co najmniej 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego w tym 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniósł wnioskodawca M. M., domagając się zmiany zaskarżonej decyzji przez przyznanie prawa do emerytury

Wyrokiem z dnia 22 października 2012 roku Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił M. M. prawo do emerytury od dnia 5 lipca 2011 roku.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca M. M., urodzony w dniu (...), w dniu 5 lipca 2011 r. złożył wniosek o emeryturę. W oparciu o złożone wraz z wnioskiem oraz posiadane dokumenty organ emerytalny ustalił łączny staż podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 17 lat, 1 miesiąca i 14 dni (17 lat, 1 miesiąc i 9 dni okresów składkowych oraz 5 dni okresów nieskładkowych). Żadnego z okresów zatrudnienia wnioskodawcy nie uwzględniono przy obliczaniu jego stażu pracy w warunkach szczególnych. Organ emerytalny zakwestionował następujące okresy zatrudnienia:

- od dnia 7 kwietnia 1967 r. do dnia 5 stycznia 1971 r. (3 lata, 8 miesięcy i 29 dni), tj. zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w B.,

- od dnia 13 września 1971 r. do dnia 13 maja 1974 r. (2 lata, 8 miesięcy i 1 dzień), tj. zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w W.,

- od dnia 29 sierpnia 1974 r. do dnia 14 października 1974 r. (1 miesiąc i 17 dni), tj. zatrudnienia w Kombinacie (...) w Ż.,

od dnia 9 kwietnia 1976 r. do dnia 12 października 1976 r. (6 miesięcy i 4 dni), tj. zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w W., ponieważ w przedłożonych dokumentach brak jest informacji o urlopach bezpłatnych i wychowawczych.

od dnia 20 grudnia 1976 r. do dnia 10 marca 1977 r. (2 miesiące i 22 dni), tj. zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w W.,

od dnia 22 lipca 1991 r. do dnia 17 marca 1992 r. (7 miesięcy i 27 dni), tj. zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) Sp. z o.o. w W., ponieważ w zaświadczeniach o zatrudnieniu brak jest informacji o wymiarze czasu pracy, o urlopach bezpłatnych oraz wychowawczych.

Po zsumowaniu okresów wyżej wymienionych oraz okresów uwzględnionych łączny staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy wyniósłby 25 lat i 26 dni.

W dniu 20 września 2011 r. M. M. złożył wniosek o ponowne rozpatrzenie jego wniosku na podstawie dosłanych dokumentów. Organ rentowy na podstawie dołączonych dokumentów ustalił łączny staż podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 20 lat, 6 miesięcy i 11 dni (20 lat, 6 miesięcy i 6 dni okresów składkowych oraz 5 dni okresów nieskładkowych), w tym 2 lata, 8 miesięcy i 1 dzień pracy w warunkach szczególnych, doliczając wcześniej zakwestionowane okresy: od dnia 13 września 1971 r. do dnia 13 maja 1974 r. ((...) Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) w W.), przy czym ten okres został również uwzględniony przy ustalaniu stażu pracy w warunkach szczególnych, od dnia 9 kwietnia 1976 r. do dnia 12 października 1976 r. (Przedsiębiorstwo (...) w W.) i od dnia 20 grudnia 1976 r. do dnia 10 marca 1977 r. ((...) Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) w W.). Organ rentowy nadal nie uwzględnił przy ustalaniu ogólnego stażu ubezpieczeniowego skarżącego okresów: od dnia 7 kwietnia 1967 r. do dnia 5 stycznia 1971 r. (Przedsiębiorstwo Budownictwa Rolniczego w B.), od dnia 29 sierpnia 1974 r. do dnia 14 października 1974 r. (Kombinac (...) w Ż.) i od dnia 22 lipca 1991 r. do dnia 17 marca 1992 r. (Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe (...) Sp. z o.o. w W.) i decyzją z dnia 28 września 2011 r. odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury.

W oparciu o przedstawione przez wnioskodawcę dokumenty oraz akta osobowe Sąd Okręgowy ustalił, że z dniem 7 lipca 1969 r. M. M. został przyjęty do pracy w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w B. na stanowisko instalatora wodno-kanalizacyjnego i centralnego ogrzewania. Wcześniej, tj. od dnia 7 kwietnia 1967 r. był uczniem (...) Szkoły Budowlanej dla Pracujących przy Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w B.. Był zatrudniony do dnia 5 stycznia 1971 r.

W dniu 29 sierpnia 1974 r. wnioskodawca został przyjęty do pracy w Kombinacie (...) w Ż. na siedmiodniowy okres próbny, a po jego upływie na czas nie określony. Powierzono mu stanowisko montera instalacji sanitarnych. Był zatrudniony cały czas na tym samym stanowisku do dnia 14 października 1974 r. W omawianym okresie zatrudnienia nie korzystał z urlopów bezpłatnych ani wychowawczych.

Następnie wnioskodawca został przyjęty do pracy w Przedsiębiorstwie (...) we W. (wówczas (...) Przedsiębiorstwie (...) we W.) z dniem 17 stycznia 1978 r. Powierzono mu stanowisko montera instalacji sanitarnej. Zakład pracy zajmował się świadczeniem usług hydraulicznych, tj. montowaniem centralnego ogrzewania, wody w budynkach należących do przedsiębiorstw chemicznych m.in. P. P., Huta (...), P. T. w W.. Wnioskodawca zajmował się robotami ziemnymi i wewnętrznymi, tj. montowaniem urządzeń do centralnego ogrzewania, wody i kanalizacji. Wykonywał te same czynności niezależnie od pory roku, zarówno w budynkach, jak i na zewnątrz. Praca odbywała się w systemie brygadowym po 5-6 pracowników. M. M. wykonywał swoje obowiązki przez co najmniej 8 godzin dziennie. Przysługiwał mu dodatek z tytułu pracy w warunkach szkodliwych. Stosunek pracy został rozwiązany z dniem 18 czerwca 1991 r. za porozumieniem stron. W trakcie omawianego okresu zatrudnienia wnioskodawca nie korzystał z urlopów bezpłatnych ani wychowawczych.

Dnia 22 lipca 1991 r. M. M. zawarł umowę o pracę z Przedsiębiorstwem Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) Sp. z o.o. w W.. Umowa została zawarta na czas próbny (14 dni), a po jego upływie na czas nie określony. Powierzono mu stanowisko montera instalacji sanitarnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Pobierał zasiłek chorobowy w okresach od dnia 4 grudnia 1991 r. do dnia 16 grudnia 1991 r. oraz od dnia 27 stycznia 1992 r. do dnia 31 stycznia 1992 r. Stosunek pracy został rozwiązany za porozumieniem stron z dniem 18 marca 1992 r. W omawianym okresie zatrudnienia nie korzystał z urlopów bezpłatnych ani wychowawczych.

Stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z okresów zatrudnienia – świadectwa pracy, umowy o pracę oraz akt osobowych a także zeznań wnioskodawcy oraz świadków..

Odwołanie M. M. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Powołując się na przepis art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) Sąd Okręgowy orzekł, że aby nabyć prawo do emerytury M. M. musiał spełnić łącznie następujące przesłanki:

osiągnąć obniżony do 60 lat wiek emerytalny;

nie przystąpić do otwartego funduszu emerytalnego;

mieć rozwiązany stosunek pracy;

na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnić:

co najmniej 15-letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz

staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Bezspornym jest, że skarżący nie pozostawał w dniu złożenia wniosku w stosunku pracy, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i ukończył 60 lat.

Fakt, że M. M. w ocenie organu emerytalnego nie legitymował się na dzień 1 stycznia 1999 r. 25-letnim stażem pracy wynikał z zakwestionowania trzech okresów zatrudnienia z powodu braku informacji odnośnie korzystania w ich trakcie z urlopów bezpłatnych lub wychowawczych. Oceniając materiał dowodowy Sąd Okręgowy uznał, że przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe pozwoliło w sposób pewny ustalić, że wnioskodawca w zakwestionowanych okresach nie korzystał z urlopów bezpłatnych ani wychowawczych, co oznacza, że M. M. na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymował się ogólnym stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 25 lat i 26 dni.

Natomiast dokonując oceny, czy wykonywaną przez skarżącego pracę w Przedsiębiorstwie (...) we W. można zakwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach, Sąd Okręgowy ustalił, że M. M. będąc zatrudnionym w Przedsiębiorstwie (...) we W. od dnia 17 stycznia 1978 r. do dnia 18 czerwca 1991 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych. Zajmował się montażem instalacji sanitarnych. Czynności te odpowiadają opisanym w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. nr 8, poz. 43 ze zm.) – wykaz A, dział V, poz. 1 oraz odpowiadają stanowisku „monter instalacji sanitarnych i grzewczych” wymienionemu w wykazie A, dział V, poz. 1, pkt 6 załącznika Nr 1 do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministerstwo Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz.Ur. MBiPMB Nr 3, poz. 6).

Przedmiotowy okres zatrudnienia w warunkach szczególnych wynosił 13 lat, 5 miesięcy i 3 dni, a więc licząc razem z tym uwzględnionym wcześniej przez organ emerytalny (2 lata, 8 miesięcy i 1 dzień, tj. od dnia 13 września 1971 r. do dnia 13 maja 1974 r. w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w W.) przekroczył granicę 15 lat i był wystarczający do ustalenia wnioskodawcy prawa do dochodzonego świadczenia.

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS, naruszenie prawa procesowego przez przekroczenie wyrażonej w art.233 § 1 kpc zasady swobodnej oceny dowodów, sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez uznanie, że wnioskodawca spełnił wszystkie warunki wymagane do przyznania emerytury, w tym, że udowodnił ponad 25 letni okres ubezpieczenia. Wnosił o zmianę wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do Sądu Okręgowego do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, że nie kwestionując ustaleń Sądu w zakresie wykazania przez wnioskodawcę 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, ale wątpliwe jest udowodnienie przez wnioskodawcę okresu 25 lat ubezpieczenia, ponieważ dowody z dokumentów dotyczące zatrudnienia wnioskodawcy w PBRol w B. w okresie od 7 kwietnia 1967 roku do 5 stycznia 1971 roku, są sprzeczne w zakresie początkowej daty faktycznego zatrudnienia.

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
2. naruszenie prawa procesowego przez przekroczenie wyrażonej w art.233 § 1 kpc zasady swobodnej oceny dowodów;
3. sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez uznanie, że wnioskodawca spełnił wszystkie warunki wymagane do przyznania prawa do emerytury, w tym że udowodnił ponad 25 letni okres ubezpieczenia.

Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Organ rentowy nie kwestionując ustaleń Sądu I instancji co do spełnienia przez wnioskodawcę przesłanki 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, wskazywał na nieprawidłowości w ocenie dowodów z dokumentów z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w PBRol w B. i przyjęcie, że wnioskodawca był zatrudniony od 7 kwietnia 1967 roku, podczas gdy z dokumentów w aktach osobowych wynika, że wnioskodawca, początkowo był uczniem a pracę rozpoczął dopiero 1 lipca 1969 roku, a ponadto, że w okresie od 1968 do 1970 roku odbywał służbę wojskową.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zmierzająca do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Jednym z warunków ubiegania się o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym jest udowodnienie 25 letniego okresu ubezpieczenia przypadającego przed dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. O ile nie może budzić wątpliwości zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy okresów pracy od dnia 1 lipca 1969 r. do dnia 5 stycznia 1971 r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w B., od dnia 29 sierpnia 1974 r. do dnia 14 października 1974 r. w Kombinacie (...) w Ż., od dnia 22 lipca 1991 r. do dnia 17 marca 1992 r. w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) Sp. z o.o. w W., o tyle brak jest podstaw do przyjęcia, że okres pracy od 7 kwietnia 1969 roku do 30 czerwca 1969 roku również został przez wnioskodawcę udowodniony.

Wnioskodawca jako dowód potwierdzający zatrudnienie w tym spornym okresie przedstawił zaświadczenie wystawione w dniu 4 listopada 1999 roku przez kierownika działu zatrudnienia i płac Przedsiębiorstwa Budownictwa Rolniczego w B. w likwidacji o zatrudnieniu w tym Przedsiębiorstwie na stanowisku ucznia, monter od dnia 7 kwietnia 1967 roku do 5 stycznia 1971 roku (k.11 akt rentowych I tom II) Zaświadczenie to jest sprzeczne z pozostałymi dowodami zgromadzonymi w sprawie. W aktach osobowych Przedsiębiorstwa Budownictwa Rolniczego w B. znajdują się dokumenty świadczące o przyjęciu do pracy od dnia 1 lipca 1969 roku (karta obiegowa zmiany, karta ewidencyjna oraz świadectwo pracy wystawione w dniu 8 stycznia 1971 roku) jak również z treści opinii służbowej z dnia 11 stycznia 1971 roku niezbitnie wynika, że wnioskodawca rozpoczął pracę z dniem 1 lipca 1969 roku w charakterze instalatora wod.kan jako absolwent szkoły przyzakładowej. Jednocześnie też w karcie ewidencyjnej w rubryce „służba wojskowa” widnieje adnotacja – odbywa służbę wojskową w (...). W osobowych znajduje się również zaświadczenie kwalifikacyjne z dnia 27 czerwca 1969 roku z którego wynika, że wnioskodawca został zatrudniony w tym Przedsiębiorstwie od dnia 28 czerwca 1969 roku. Data 1 lipca 1969 roku jako data rozpoczęcia pracy w PBRol w B. jest wskazana też w kwestionariuszu osobowym znajdującym się w aktach osobowych z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) we W..

Dowody te nie pozwalają na ustalenie, czym wnioskodawca zajmował się w spornym okresie – nie ulega wątpliwości, że uczęszczał on do (...) Szkoły Budowlanej dla Pracujących w B. przy Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego, którą ukończył w dniu 21 czerwca 1969 roku. Jednocześnie też są szczątkowe dowody w postaci wpisów w kwestionariuszach osobowych o odbywaniu przez niego zasadniczej służby wojskowej w okresie od 1968-1970 roku (kwestionariusz osobowy z akt osobowych z Przedsiębiorstwa (...) we W.) oraz , że służbę tę odbywał w ramach (...) (karta ewidencyjna z akt osobowych w PBRol w B.).

Okoliczność, czy wnioskodawca w okresie od 17 kwietnia 1967 roku do 30 czerwca 1969 roku pozostawał w zatrudnieniu i na jakich zasadach, czy też odbywał może służbę wojskową, ewentualnie czy był to okres praktycznej nauki zawodu wymaga szczegółowego wyjaśnienia. Bez tego okresu składkowego (lub traktowanego jak składkowy) wnioskodawca nie legitymuje się 25 letnim okresem ubezpieczenia wymaganym do uzyskania prawa do emerytury. Ustalenie tej kwestii wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, bowiem Sąd Okręgowy nie zwrócił dotychczas uwagi na sprzeczności pomiędzy tymi dokumentami i zaniechał dokonania jakichkolwiek ustaleń w tym zakresie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy przede wszystkim przeprowadzi dowód z zeznań wnioskodawcy na te okoliczności oraz zobowiąże go do przedstawienia dowodów w celu ustalenia jaki był status wnioskodawcy w okresie do 7 kwietnia 1967 roku do 30 czerwca 1969 roku, czy był uczniem praktycznej nauki zawodu i wykonywał pracę na podstawie umowy o pracę zawartej z pracodawcą, czy też odbywał służbę wojskową i na jakich zasadach. Dopiero po ustaleniu tych spornych okoliczności, Sąd Okręgowy wyda rozstrzygnięcie co do istoty sprawy i orzeknie, czy wnioskodawca wykazał 25 letni okres ubezpieczenia przed dniem 1 stycznia 1998 roku i tym samym spełnił warunki do ustalenia prawa do emerytury z mocy art.184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych względów i na mocy art.386 § 4 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.